

Motion till riksdagen

1988/89:N433

av Maj-Inger Klingvall m.fl. (s)
Energipolitiska åtgärder

Riksdagen fastställde 1985 riktlinjer för den långsiktiga energipolitiken. Utgångspunkten är att olja successivt ersätts med förnybara energikällor och kärnkraften avvecklas fram till år 2010.

Svenska folket beslutade 1980 att satsningen på kärnkraft skulle avbrytas. Under 1988 har vi fått de första konkreta besluten om avveckling. Redan nu borde dock en plan för avvecklingen av samtliga kärnkraftverk tas fram. I en sådan plan bör de olika anläggningarnas geografiska läge och säkerhet vara avgörande för när de ska avvecklas. Barsebäck med dess närhet till tätbefolkade områden i Sverige och Danmark ska avvecklas först. I allmänhet dröjer det 10 till 20 år innan besparingsåtgärder får effekt eller ny teknik slår igenom. Därför kan vi inte vänta med ett heltäckande energipolitiskt sparprogram, om vi ska klara en kärnkraftsavveckling till år 2010.

En utveckling av inhemska förnybara energikällor är en viktig utgångspunkt i den långsiktiga energipolitiken och som också skulle få stora positiva effekter på miljön. Omställningen till ett nytt energisystem innebär den unika möjligheten att tillgodose miljökraven från början. Omfattande satsningar måste ske på förnyelsebar och miljövänlig energi. Vi måste skyndsamt ta ställning för utbyggnad av solvärme, vindkraft och biobränslen och genom olika bidragsformer se till att dessa energiformer blir konkurrenskraftiga. Även prissättningen på el spelar stor roll härvidlag och bör utformas så att alternativen premieras.

En annan viktig utgångspunkt är effektivare energianvändning. Värmeåtervinning av olika slag, värmepumpar, jordvärme, nya typer av lampor och energisnålare bilar är redan idag en möjlighet. Energisnål teknik för uppvärmning av bostäder och andra byggnader måste användas. Direktverkande el för uppvärmning innebär stort energislöseri och bör snarast ersättas. Hushåll som idag värms med direktverkande el måste ges ekonomiska möjligheter att byta energisystem. Industrin har stora möjligheter att spara energi. Både inom industrin och fjärrvärmeverken finns idag anläggningar som producerar både el och värme. Den samproduktionen behöver stimuleras och byggas ut väsentligt.

Forskning och utveckling, liksom kunnig rådgivning, för energisparande är också av stor betydelse för ett effektivare utnyttjande av energin. Den kommunala energirådgivningen ska behållas och utvecklas.

Behovet av ersättningsenergi får inte leda till en ohämmad utbyggnad av vattenkraften. De fyra Norrlandsälvarna ska enligt riksdagsbeslut 1986 undantas från utbyggnad. Det är viktigt dels utifrån att vi inte har rätt att

beröva kommande generationer dessa älvlandskap, dels att vi ur naturvetenskaplig synpunkt behöver någorlunda opåverkade ekosystem som referensområden för att kartlägga förändringar i miljön och dels att dessa områden är värdefulla för turismen. Rennäring och fiske skadas också vid utbyggnad. Bland de övriga vattendragen som är aktuella för kraftutbyggnad finns också älvsträckor och mindre vattendrag med högt natur- och miljövärde. Dessa vattendrag bör ges ett fullgott skydd.

Hårda miljökrav måste ställas på de energikällor som vi idag har i bruk. Kraven måste skärpas för de anläggningar som eldas med kol och olja. Oljeläckage till havs medför skador i den marina miljön. Oljeförbränning medverkar kraftigt till försämringar. Högsta tillåtna svavelhalt i tunna respektive tjocka eldningsolja bör sänkas till 0,15 % respektive 0,5 %. Miljöriskerna vid koleldning är minst lika allvarliga som vid oljeeldning, framför allt frigörs giftiga tungmetaller. Dessutom bildas stora mängder avfall som måste tas om hand på speciellt sätt för att inte skada miljön. Kol bör av dessa skäl endast användas i större industripannor och i energianläggningar med hög reningsgrad.

Naturgas har ur miljösynpunkt avsevärda fördelar och kan på sikt vara ett intressant alternativ till olja. Sydgasprojektet, som bygger ut gasledningar i Öresundsregionen, kommer att ge oss erfarenheter. Samarbete med andra länder t.ex. Danmark och Norge bör utvecklas.

Den s.k. långsiktiga marginalkostnadsprissättningen som förordas av statens energiverk innebär att elpriset på sikt kommer att höjas. I det sammanhanget bör undersökas möjligheten för de norrländska kraftverken att sälja el regionalt till lägre pris, eftersom produktionskostnaden för redan utbyggd vattenkraft är mycket låg. Norrland skulle därmed få stora konkurrensfördelar och vi skulle få en gynnsam regionalpolitisk effekt.

De energipolitiska åtgärder som bör vidtas är följande:

1. Avvecklingsplanen för kärnkraftverken upprättas omedelbart. Barsebäck tas ur drift först.
2. Kraftfulla satsningar görs för att utveckla och bygga ut vindkraft, solkraft och andra förnyelsebara energikällor.
3. Hushåll som i dag värms med direktverkande el ges ekonomiska möjligheter att byta energisystem.
4. Installation av direktverkande el som enda energikälla förbjuds i nybyggnad.
5. Den offentliga sektorn ska använda den energisnåla teknik som finns utvecklad.
6. Ytterligare energibesparande åtgärder sätts in på alla områden, inklusive information till hushållen.
7. Den centrala uppföljningen av kommunernas energiplanering intensifieras.
8. Stor återhållsamhet iakttas vid eventuell utbyggnad av mindre vattendrag och att man i första hand effektiviserar befintliga kraftverk.
9. Reningskraven för olje- och koleldade kraftanläggningar skärps ytterligare.
10. Högsta tillåtna svavelhalt i tung eldningsolja sänks till 0,5 viktprocent och för lätt eldningsolja till 0,15 viktprocent.

11. Naturgassystemet byggs ut.

Mot. 1988/89

12. Regionala hänsyn tas, både när det gäller uppvärmning av bostäder och industrins energibehov, när skatter och avgifter förändras.

N433

Hemställen

Med hänvisning till det ovan anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av energipolitiska åtgärder.

Stockholm den 24 januari 1989

Maj-Inger Klingvall (s)

Ulla Pettersson (s)

Maj-Lis Lööv (s)

Lahja Exner (s)

Margareta Winberg (s)